

նոյն տեղ Տ. Գասպարեանի ներկա-
յացուցած ստորագրութեանց ցու-
ցակին մէջ Մտուածատուր վարդա-
պետի ստորագրութիւնը տեսնելով
կը կատարէ , կ'երթան սենեակը կը
յարձակին վրան բոտ որում միայ-
նակ և տկար գտած են զինքը . այս
պատերազմին հաղիւ վրայ կը հասնի
Լայիակոպոսը . որ կը զարնէ և կը գո-
չէ , մեռցուցէք գեռ ողջ է , մեռ-
ցուցէք , կենդանութեան անարժան
է : Լ'նմիտ՝ օր մը դու ալ նոյն ինքն
այդ անողորմ ճիրաններուն մէջ սիւ-
տի բռնուիս մատնեալ , անմիտ , հի-
մակուրնէ քեզ ճանապարհ կը բա-
նաս ընթացիւք :

Իրենք ինչո՞ւ տեղական իշխանու-
թեան ականջ չեն դներ եւ ագա-
մանդները տեղը տանիր , և Մտուա-
ծատուր վարդապետի չանթան կը
խառնեն , միթէ իրենց հետ գոհա-
րեղէն դուրս հանեց : Եւ անամօթ-
ները ինչ համարձակութեամբ Գա-
հրէ կը հեռագրեն թէ Լըռուսաղե-
մի կալուածները գրաւեցէք . Լըռու-
սաղեմի մինչեւ ցարդ իրենց ըրած
թոյլ տուութեանցն համար արդեօք ,
Թող մտքերնէն իսկ չ'անցունեն այդ
վատերը , իրենք թող չահին և սար-
բին . և ոչ իսկ տեղւոյն Լիկեդեցւոյ
կալուածները կը մնայ իրենց ձեռքը ,
հարկաւ օր մը սլիտի ըլլայ , որ տե-
ղւոյն օրինաւոր Լաւնորդը դրուի ,
և հոգայ աղգին պէտքերը , որմէ
ղուրկ մնացած է մինչեւ ցարդ :

Թաւուր աղադ իւր անուանը
վսեմութիւն մը տալու համար ա-
նուանը Նուսպար փաշայի փոխանորդ-
կ'ստորագրէ . դուք ալ այնպէս կը
հրատարակէք . Սակայն գիտցած ե-
ղէք որ Նուսպար փաշայի անուամբ
Թաւուրի անուանը փառաւորուելու
ժամանակն անցաւ , այսուհետեւ ալ

Թաւուրի անուանը նսեմութիւն պի-
տի տայ Նուսպար փաշայի անուանը
վսեմութեան :

Յօդուածին վերջը կը պատկառիք
թէ Սիօնը հայհոյանք գրած է անոնց
դէմ : Սիօնը շատ աղէկ խօսք կրնայ
խօսիլ անոնց , սակայն այն անարժա-
նից համար իրմէն խօսք մը չ'ընեց
խօսելու , Ս . գրոց խօսքը աւելի յոր-
մար դատելով (1) :

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆԵՐ

Մտոյս սկիզբները Գամաթիոսի
ընդ հանուր կուսակալ Սիմ. Սէհ-
մէտ Ռէշիտ փաշա քաղաքս հասաւ
Գաղայի վրայով : Վէճի տակ եղած
ամէն ինդիրներուն գրեթէ անձամբ
ամենը քննելով տեղեկանալէ վերջի
սպասեց Կ . Պօլիէն գալիք Սիւնիֆ
էֆէնտիի որ յատկապէս քաղաքիս ինչ
ինչ ինդիրները քննելու պաշտօնիւ
պիտի գար :

Երբ Սիւնիֆ էֆէնտիի գալուս-
տըն սպասուած ժամանակէն աւելի
ուշացաւ , Ն . Սիմ. Ս . Ռէշիտ
փաշա Բեթլէհէ մէն Հայր Լըրահամ
ուխտի երթալով , նոյն ճանապարհու
Յոպպէ իջաւ . հետեւեալ օրը Ս .
Պատրիարքը եւս իջաւ Յոպպէ քա-
ղանթիսայի և Յոպպէի պարիսպէն
ծովին կողմը նոր բացուելիք դրան
վերաբերեալ գործերու առթիւ :

Աւթաւուր չափալ Յոպպէ մնա-
լով Սիւնիֆ էֆէնտիին հասաւ , միասին
դարձեալ քաղաքս վերադարձան :

(1) Սոյն գանդատը ունի նաեւ Գահրէէն հը-
րատարակուած մէկ թուղթ մը , որ առ ողջամիտ
Հայս կը գանդատի , Սիօնը լուր կուտայ այն պա-
րաններուն որ Սիօն իրենց գործոցը կը գանդատի
իրենք թող իրենց քաղութիւն համարին տնոր բա-
ռերուն դէմ գանդատելին : Իրենց հետ շատ եր-
կար տեսութիւն կրնանք ընել , սակայն ժամանակին
թողուլ կ'ստիպու ինք :

Ազգային պատուոյ նախանձախնդիր անհատնե-
րը , թող աղգային առ աջնորդարանի մէջ տեղե-
նեցած գողութիւնները վերցունեն :

Քաղաքիս մէջ բացուելիք ջուրի խնդիրը քննուելով գործն յառաջ տանիլ հրամայուեցաւ. կ'ըսուի թէ Վաճառատնի Վաղդիոյ Հիւպատոսին ներկայութեամբը երբ ջրոյն տեղը կ'իջնան Կուսակալն ու Սիւնիֆ էֆէնտին, կը հարցուի հիւպատոսին նոյն շէնքին քանի տարուան շէնք կարծուիլը կը պատասխանէ թէ առնուազն 3000 տարուան չափ կայ. առկէց կը հետեւեցնեն որ թէ ջուրը և թէ շէնքը քաղաքինն է :

Քննութեան երկրորդ խնդիրը, որ Լատինաց Ս. Յակովբայ Հայոց վանքին մէջ պատտարագելն էր, սկըսաւ. և Սանուցո այս պատարագն արգիւելու պատճառն ալ իրաւացի դատուեցաւ. թէ Պապի անխաղտիան թիւնը մերժելով հրամայած է Սեհ. կաթողիկոսը զանոնք Լիկեղեցին չընդունիլ մինչեւ հիմակուան սերտ սիրով :

Ինչ հանրապէս կարծուեցաւ թէ այս արգելման Լատինաց մինչեւ հիմայ առ Հայոց ունեցած անխաղտիքն թաղքն ըլլար պատճառ. սակայն իբրոք ոչ այնպէս : Եւս կարծեաց վրաս յով Վաղդիոյ Հիւպատոսը (Վաճառատնի) կը վստահացնէ զՍրբազան Պատրիարքը միշտ թէ ինքը առաջուան պարզ ձեւին կը բերէ Լատինաց պատարագը, միայն թէ այս շնորհքը ինչպէս մինչեւ ցարդ այսու հետեւ ալ չզրպուի դարձեալ : Սակայն ի վերջոյ համոզուեցաւ թէ սոխթներն առնոնք չեն ինչ որ կը կարծեն :

Լատինաց վանուց Սիւրբանները կ'ըսեն թէ Ս. Յակովբայ վանքն իրենցն է և Հայոց տուած են. և իրենցն ըլլալուն ինչան ալ տարին մէկ պատարագ ընելու դաշինք դրած են : Եւսոր վրայ իրենց դաշինքի թուղթը կը հարցուի, և մէջ տեղը թուղթ չը կայ, այլ միայն խօսք :

Երբ Հայոց վանքին թղթերն հարցուեցան Ս. Պատրիարքը կ'առաջարկէ որ գան վանքը և հրապարակաւ կարդան, և երբ կ'ըսէ որ ոչ միայն օսմանեան թագաւորաց և Լիւթատոսի Սուլթաններուն հրովարտակները,

այլ ասոնցմէ աւելի գերագոյն Սահմանի Սմարի Սմիրապետաց հրովարտակները եւս կան. ասոր վրայ էֆէնտին որ կ'ըսէգան այս հրովարտակները անգամ մը տեսնան, և եկին ընկեան օրը. և իրենք եւս վրայեցին թէ Ս. Յակովբայ վանքը Հայոց ազգինն է, եթէ մէկ այրի կ'ինալ մը նարու ըլլայ այս ազգէն :

Եթէ թղեհէմի քառասնից այրին խնդրոյն համար ալ գնացին Եթէ թղեհէմ Սեմ. Կուսակալը և Էֆէնտին, Սեր և Յուսուպ Ս. Պատրիարքներն ալ միասին. հոն տեղ այրին վերաբերեալ երեք ազգաց թղթերը հարցուելով, տեսնուեցան Հայոց և Յուսուպ վաւերական թղթերը. իսկ Լատինները երբեք թուղթ չունին. այլ ճանապարհորդներու յիշողութեան թղթերէ վրայու թիւններ կը բերեն, որպէս թէ նորա այն տեղ Լատինաց պատարագելը տեսած են իրենց ճա. նապարհորդութեանը մէջ :

Եւս քննութեան վրայ որոշուած է որ այն այրի դռան նոր քաշուած պատերը քակուելով բոլորովին հին ձեւին վերածուին, և երեք ազգերն հոն մէկ մէկ պատկեր և մէկ մէկ կանթիւ ունենան :

Օննդեան այրի վարագուրը մօտ օրերս կ'ստատուի, և պատկերներն ու կանթիւներն ալ միասին իւրաքանչիւրն իր տեղը պիտի դրուին :

Լատինաց գերեզմանի երկու դռները որ Հայոց գերեզմանին մէջ բացուած են, քոյուելով, ճանապարհի կողմը Հայոց գերեզմանի անկիւնէն մէկ դռն պիտի բացուի :

Սեպտեմբերի սկիզբները Լիւդի Լիկեղեցւոյն քննութեան պիտի երթան թէ Կուսակալ Սեմ. Սէշուֆաշան և թէ Սիւնիֆ էֆէնտին :

Թէ Սեմ. Կուսակալ Ս. Սէշուֆաշայն և թէ Սիւնիֆ Էֆէնտին առանձինն այցելու թեան եկին Ս. Եթուոյս Եառանգաւորաց վարժարանն ու Տարրանք. վարժարանը երկուքին ալ գալտեանը աշակերտաց կողմէն մէկ մէկ ուղերձ կարդացուեցաւ, զոր շնորհակալութեամբ ընդունեցին :